

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології, педагогіки і туризму

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи

галузь знань	24 Сфера обслуговування
спеціальність	242 Туризм
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Туристичне обслуговування
статус дисципліни	вибіркова

Форма здобуття освіти	денна
Навчальний рік	2021 - 2022
Семестр	V
Кількість кредитів ЕКТС	3
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	Залік

Розробник силабусу – к.і.н., доц. Гедін М.С., доцент кафедри психології, педагогіки і туризму

Пояснювальна записка

Метою дисципліни «**Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи**» є вивчення здобувачами вищої освіти теорії та практики краєзнавчо-туристичної роботи, що включає ознайомлення із особливостями проведення і методами тематичних краєзнавчих досліджень, а також з основами підготовки та проведення краєзнавчих експедицій.

Предметом вивчення вузівського курсу «**Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи**» є особливості організації туристично-краєзнавчої діяльності в Україні.

Завданням вивчення дисципліни «**Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи**» є формування у здобувачів вищої освіти розуміння краєзнавчої сутності туризму і ознайомлення з методикою організації туристично-краєзнавчої діяльності в Україні, а також формування таких загальних та фахових компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК16. Здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та виражати власну думку в усній та письмовій формах.

Фахові компетентності:

ФК17. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК18. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК19. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК21. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК22. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

ФК23. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

ФК26. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК33. *Здатність аналізувати місце України у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі.*

ФК35. *Здатність організовувати туристично-краєзнавчу діяльність з урахуванням історико-географічних особливостей туристичних дестинацій.*

Програмні результати навчання, які перевіряються в результаті вивчення дисципліни:

ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПРН13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

ПРН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

ПРН24. Використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та виражати власну думку в усній та письмовій формах.

ПРН27. Аналізувати особливості туристичних дестинацій та організовувати туристично-краєзнавчу діяльність.

Курс «**Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи**» для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 Туризм складається з одного змістового модулю : ***Туристично-краєзнавча діяльність майбутнього фахівця з туристичного обслуговування. Практичний аспект.*** У ньому висвітлюються особливості проведення тематичних краєзнавчих досліджень.

Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) - **3** кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

зокрема:

лекції – 14 год.
 семінарські заняття – 16 год.
 самостійна робота – 60 год.

**Навчально-тематичний план дисципліни
 «Теорія і практика туристично-краєзнавчої роботи»**

№ п/ п	Змістові модулі	Кількість годин			
		Денна форма здобуття освіти			
		Разом	зокрема		
лекції	семінарські і / практичні заняття		самостійна робота		
1.	Тема 1. Загальні поняття та визначення з курсу	12	2	2	8
2.	Тема 2. Орієнтування на туристських маршрутах	12	2	2	8
3.	Тема 3. Основи організації туристського маршруту	12	2	2	8
4.	Тема 4. Загальна та спеціальна фізична підготовка.	12	2	2	8
5.	Тема 5. Забезпечення безпеки під час проведення туристських заходів	12	2	2	8
6.	Тема 6. Ресурсний потенціал України для розвитку різних видів рекреаційного та активного туризму	14	2	2	10
7.	Тема 7. Ресурсний потенціал Києва та Київської області для проведення маршрутів активного туризму	16	2	4	10
	Разом годин за модулем 1	90	14	16	60
	Усього годин	90	14	16	60

**Перелік тем і зміст лекційних занять
 з дисципліни «Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи»**

Тема 1: Загальні поняття та визначення з курсу. Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи (2 год) .

Мета вивчення: ознайомлення студентів з предметом, метою, теоретичними засадами вивчення курсу, його історіографією та джерельною

базою, формами, принципами й методами туристично-краєзнавчої роботи.

Провідна ідея: показати місце туристично-краєзнавчої діяльності у структурі туристичної індустрії України.

Ключова проблема: показати закономірний зв'язок економічного зростання регіональної економіки України з активним впровадженням сучасних туристично-краєзнавчих продуктів на національному й зарубіжних ринках туристичних послуг.

Основні питання:

1. Об'єкт предмет, мета, завдання вивчення курсу, його зв'язок з іншими науками. Визначення поняття “краєзнавство”, “туристично-краєзнавча робота”, його функції. Організаційні форми краєзнавства. Характеристика основних видів туристично-краєзнавчої роботи.
2. Теоретико-методологічні аспекти курсу. Краєзнавча термінологія.
3. Форми, принципи й методи, види туристично-краєзнавчої роботи.
4. Джерельна база та нормативно-правові засади туристично-краєзнавчої діяльності.

Тема 2: Орієнтування на туристських маршрутах (4 год.).

Мета вивчення: ознайомлення студентів з особливостями орієнтування на туристських маршрутах.

Провідна ідея: розкрити особливості орієнтування на туристських маршрутах.

Ключова проблема: показати важливість навичок орієнтування на туристських маршрутах.

Основні питання:

1. Поняття туристського маршруту.
2. Особливості орієнтування на туристських маршрутах.

Тема 3. Основи організації туристського маршруту (2 год.).

Мета вивчення: ознайомлення студентів з особливостями організації туристського маршруту.

Провідна ідея: розкрити особливості організації туристського маршруту.

Ключова проблема: показати важливість організації туристського маршруту.

Основні питання:

1. Організація туристського маршруту.
2. Орієнтування на туристських маршрутах.

Тема 4. Загальна та спеціальна фізична підготовка. (2 год.).

Мета вивчення: ознайомлення з вимогами до загальної та спеціальної фізичної підготовки.

Провідна ідея: визначити значення загальної та спеціальної фізичної підготовки в туристичній діяльності.

Ключова проблема: показати значення загальної та спеціальної фізичної підготовки в туристичній діяльності.

Основні питання:

1. Загальна фізична підготовка в туристичній діяльності.
2. Спеціальна фізичної підготовки в туристичній діяльності.

Тема 5. Забезпечення безпеки під час проведення туристських заходів. (4 год.).

Мета вивчення: ознайомлення з особливостями забезпечення безпеки під час проведення туристських заходів.

Провідна ідея: визначити особливості забезпечення безпеки під час проведення туристських заходів.

Ключова проблема: показати значення забезпечення безпеки під час проведення туристських заходів.

Основні питання:

1. Безпека в туристичній діяльності.
2. Безпека під час проведення туристських заходів.

Тема 6 Ресурсний потенціал України для розвитку різних видів рекреаційного та активного туризму. (4 год.).

Мета вивчення: ознайомлення з особливостями ресурсного потенціалу України.

Провідна ідея: визначити особливості ресурсного потенціалу України..

Ключова проблема: показати значення ресурсного потенціалу України..

Основні питання:

1. Ресурсний потенціал Північної України для розвитку рекреаційного туризму.
2. Ресурсний потенціал Південної України для розвитку активного туризму.
3. Ресурсний потенціал Східної України для розвитку рекреаційного туризму.
4. Ресурсний потенціал Західної України для розвитку активного туризму

Тема 7 Ресурсний потенціал Києва та Київської області для проведення маршрутів активного туризму. (4 год.).

Мета вивчення: ознайомлення з особливостями ресурсного потенціалу Києва та Київської області.

Провідна ідея: визначити особливості ресурсного потенціалу Києва та Київської області.

Ключова проблема: показати значення ресурсного потенціалу Києва та Київської області.

Основні питання:

1. Ресурсний потенціал Києва для розвитку рекреаційного туризму.
2. Ресурсний потенціал Київської області для розвитку активного туризму.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача вищої освіти	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота здобувача вищої освіти	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	50

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності кожного здобувача вищої освіти (аудиторна, обов'язкова позааудиторна самостійна робота (*створення навчального кейсу, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе*), здійснюється за десятибальною шкалою (від 0 до 10 балів). У кінці вивчення навчального матеріалу кожного організаційного модуля викладач виставляє **окремо** бали за: 1) аудиторну роботу, 2) виконання однієї обов'язкової позааудиторної самостійної роботи з обраної здобувачем теми – як середнє значення усіх поточних оцінок з кожного виду роботи здобувача вищої освіти з округленням до цілого числа. Ці оцінки помножуються на **2** ($10 \times 2 = 20$). Таким чином, сума балів (**максимум $20+20=40$**) за зазначені види роботи накопичується в рейтинговому “кошику” здобувача вищої освіти. У кінці вивчення навчального матеріалу модуля викладач виводить також середнє значення всіх поточних оцінок за виконання студентом додаткових завдань (*доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе*) (**максимум 10 балів**). Визначений середній бал за виконання додаткових завдань додається до попередньо зароблених балів. Сума балів за названі види роботи (**максимум $20+20+10=50$**) є рейтинговим балом здобувача вищої освіти за роботу протягом семестру.

Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються “0” балів.

Плани семінарських занять навчальної дисципліни «Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи»

Семінарські заняття 1-4. Ресурсний потенціал України для розвитку різних видів рекреаційного та активного туризму (8 год.).

Питання для обговорення теми:

3. Ресурсний потенціал Північної України для розвитку рекреаційного туризму.
4. Ресурсний потенціал Південної України для розвитку активного туризму.
5. Ресурсний потенціал Східної України для розвитку рекреаційного туризму.
6. Ресурсний потенціал Західної України для розвитку активного туризму.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - створення навчального кейсу, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

- Ресурсний потенціал Львова.
- Ресурсний потенціал Луцька.
- Ресурсний потенціал Одеси.
- Ресурсний потенціал Херсона.

Основна література:

1. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-е вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Верес К. Туристичне краєзнавство: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної форми навчання. Київ: НУХТ, 2015. 114 с.
3. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
4. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.
5. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
6. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.

2. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.
3. Костриця М. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика: монографія. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.
4. Панченко Т.Ф. Туристичне середовище: архітектура, природа, інфраструктура: [монографія]. Київ: Логос, 2009. 176 с.
5. Прокопчук В.С. Краєзнавство: навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ: Кондор, 2011. 338 с.

Семінарські заняття 5-8. Ресурсний потенціал Києва та Київської області для проведення маршрутів активного туризму (8 год.).

Питання для обговорення теми:

1. Ресурсний потенціал Києва для розвитку рекреаційного туризму.
2. Ресурсний потенціал Київської області для розвитку активного туризму.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - створення навчального кейсу, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

- Ресурсний потенціал Львова.
- Ресурсний потенціал Луцька.
- Ресурсний потенціал Одеси.
- Ресурсний потенціал Херсона.

Основна література:

1. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-е вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Верес К. Туристичне краєзнавство: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної форми навчання. Київ: НУХТ, 2015. 114 с.
3. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
4. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.
5. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
6. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

- Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
- Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.
- Костриця М. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика: монографія. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.
- Панченко Т.Ф. Туристичне середовище: архітектура, природа, інфраструктура: [монографія]. Київ: Логос, 2009. 176 с.
- Прокопчук В.С. Краєзнавство: навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ: Кондор, 2011. 338 с.

Критерії оцінювання роботи здобувача вищої освіти на семінарському занятті

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може заробити за різні види роботи під час одного семінарського заняття становить 10 балів.

№ п/п	Види роботи студента на семінарському занятті	Кількість балів	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних питань обговорення теми	9-10	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем
		7-8	Правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		4-6	Відповідь з порушенням логіки, не аргументована
		2-3	Відповідь з суттєвими помилками
		1	Відповідь що не відповідає змісту питання

		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини
2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення, участь у обговоренні ключових питань теми)	8-9-10	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом
		5-6-7	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3-4	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		1-2	Низька активність, що свідчить про неволодіння матеріалом
		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини

Вимоги до виконання позааудиторної самостійної роботи

Позааудиторна самостійна робота передбачає такі види :

а) Створення навчальних кейсів

Найважливішими завданнями освіти в Україні є підготовка освіченої, творчої особистості, тому застосування кейс-методу як особливої технології навчання і виду самостійної роботи видається надзвичайно актуальними. Сутність кейс-методу полягає в тому, що засвоєння знань і формування вмінь є результатом активної самостійної діяльності студентів і, в силу цього, відбувається творче опанування професійними знаннями, навичками, вміннями і, що важливо, розвиває здібності мислити.

Кейс – це спеціально підготовлений навчальний матеріал, що містить структурований опис ситуацій, запозичених з реальної практики ситуацій (від англ. case – «випадок»). підготовлену за спеціальним форматом і призначену для навчання студентів (курсантів) аналізу різних видів інформації, її узагальненню, пошуку можливих варіантів її вирішення.

Застосування кейс-методу під час самостійної роботи сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти:

- аналітичних навичок (вміння відрізняти дані від інформації, класифікувати, виділяти суттєву та несуттєву інформацію, аналізувати, представляти та добувати їх; мислити чітко й логічно),
- практичних навичок (формування на практиці навичок використання теорії, методів та принципів),
- творчих здібностей (генерація альтернативних рішень),
- комунікативних навичок (вміння вести дискусію, переконувати, використовувати наочний матеріал та інші медіа-засоби, кооперуватися в групі, захищати власну точку зору, переконувати опонентів, складати короткий та переконливий звіт),
- соціальних навичок (оцінка поведінки людей, вміння слухати, підтримувати в дискусії чи аргументувати протилежні думки, контролювати себе тощо).

Вимоги до створення кейсу:

- навчальна проблема має бути пов'язана з матеріалом, що вивчається;
- проблеми повинні представляти пізнавальну значущість;
- проблемні питання повинні спиратися на досвід і знання здобувача вищої освіти отримані під час навчання і практики;
- основним своїм змістом проблема повинна давати напрям пізнавальному пошуку, вказувати напрям до її рішення.

Обговорення навчальної проблеми, яка міститься в кейсі:

- Залучення учасників до обговорення реальної ситуації. Введення в ситуацію. Опис ситуації.
- Виконання індивідуального завдання. Пошук необхідного інформаційного матеріалу.
- Усвідомлення і формулювання проблеми на основі інтерпретації ситуації.
- Виявлення причин виникнення даної проблеми.
- Вироблення різних способів дії (варіантів вирішення проблеми) в даній ситуації – альтернатив.
- Вибір кращого рішення (альтернативи) з опорою на аналіз позитивних і негативних наслідків кожного, а також на аналіз необхідних ресурсів для їх здійснення.
- Складання програми діяльності з орієнтацією на первинні цілі первинні цілі і реальності їх реалізації (з визначенням конкретних кроків і наповненням їх змісту).

б) доповідь у формі мультимедійної презентації

Мультимедійна презентація урізноманітнює навчальний процес, підвищує продуктивність навчальної роботи, дає можливість урахувати особливості конкретної аудиторії та кожного окремого слухача.

Загальні вимоги до мультимедійної презентації:

У презентації має бути не менше 10 слайдів. Перший слайд – це титульний, на якому слід представити: назву презентації, прізвище та ініціали доповідача. На наступних слайдах розміщується зміст презентації.

Під час представлення інформації в мультимедійній презентації кожен слайд має відображати одну думку. Текст має складатися з коротких слів та простих речень, слід використовувати короткі слова та речення. Рядок має містити 6-8 слів. Зводять до мінімуму кількість прикметників, прикметників, прислівників.

Заголовки слайдів мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні положення слайду. Усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі. Краще обирати горизонтальне розміщення інформації. Не варто перевантажувати слайд інформацією (одночасно запам'ятовується не більше 3-х фактів, висновків, визначень). Найбільша ефективність досягається тоді, коли ключові пункти відтворюються по одному на кожному окремому слайді. Слайди мають містити узагальнюючу інформацію з обраної студентом тематики. Можна використати різні підходи – текст, малюнки, блоки зі стрілками, таблиці тощо. Якщо на слайді розміщено зображення, то надпис розміщується під ним. Рекомендовано виділяти головне у тексті іншим кольором (бажано в єдиному стилі). Оптимальний розмір шрифту – 16. Розмір для заголовків та титулів – 22 або 24.

Список літератури формується у наступному порядку: 1. спочатку вказуються прізвища (в алфавітному порядку) та ініціали або назва збірки чи підручника. 2. вказується назва джерела (без лапок). 3. вказується місце видання. 4. через двокрапку вказується видавництво (без лапок). 5. після коми ставиться рік видання.

Наприклад : Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.

в) творче завдання у формі есе.

Есе – самостійна творча робота з обраної студентами тематики. Мета есе полягає в розвитку навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу власних думок. Есе дозволяє авторові навчитися чітко й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні категорії аналізу, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, аргументувати висновки; володіти науковим стилем мовлення.

Загальні вимоги до есе:

Есе має містити чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми, а також висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми. **Обсяг есе – 2-3 сторінки формату А 4 друкованого або рукописного тексту.**

Рекомендована структура есе:

Титульний аркуш

Вступ: місія студента щодо розгляду теми есе, обґрунтування вибору цієї теми.

Під час визначення мети та завдань роботи важливо правильно сформулювати питання, на які ви збираєтеся знайти відповідь у ході свого дослідження. При роботі над вступом можуть допомогти відповіді на такі питання: «Чи потрібно давати визначення термінам, що використані в темі есе?», «Чому тема, яку я розкриваю, є актуальною на сьогоднішній день?», «Які поняття будуть залучені в мої міркування?» тощо.

Основна частина: *теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання.*

Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій щодо питання. У цьому полягає основний зміст есе й це являє собою головні труднощі. Тому важливе значення мають підзаголовки, на основі яких здійснюється структурування аргументації; саме тут необхідно обґрунтувати (логічно, використовуючи міркування) пропоновану тезу.

Висновок: *узагальнення й аргументовані висновки до теми.*

Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині. Висновок може містити такий дуже важливий, що доповнює есе, елемент як рекомендація на застосування дослідження, на розвиток взаємозв'язків з іншими проблемами.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи

дотримані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.	8-9-10 балів
дотримані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність теми, сформульовані висновки не чіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу.	6-7 балів
значне недотримання вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні.	3-4-5 балів
тема позааудиторної самостійної роботи не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена не правильно.	1-2 балів

Невиконання здобувачем вищої освіти позааудиторної самостійної роботи	0 балів
---	---------

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі здобувачі вищої освіти виконують модульні контрольні роботи з усіх дисциплін.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по три питання, що відповідають репродуктивному (рівень А), алгоритмічному (рівень В) й творчому (рівень С) рівням складності.

Зразок модульної контрольної роботи

Варіант № 2

1. Організаційні форми краєзнавства (Рівень А).

Максимальна кількість балів – 10.

2. Краєзнавча діяльність державних і громадських наукових установ в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст. (Рівень В).

Максимальна кількість балів – 15.

3. Проаналізуйте краєзнавчий туризм як засіб національно-патріотичного виховання молоді (Рівень С).

Максимальна кількість балів – 25.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

Питання репродуктивного рівня (рівень А). Максимальна кількість балів – 10.

9-10 балів – виставляються за бездоганну відповідь.

6-7-8 балів – виставляються за повну відповідь, але в ній допущені деякі неточності, що не мають істотного значення.

4-5 балів – виставляються за неповну відповідь, в якій багато неточностей.

1-2-3 бали – виставляються за схематичну відповідь, в якій багато фактологічних помилок.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання алгоритмічного рівня (рівень В). Максимальна кількість балів – 15.

13-14-15 балів – виставляються за умови досконалого орієнтування у змісті понять, що висвітлюються, безпомилкового знання фактологічного матеріалу.

10-11-12 балів – виставляються за умови в цілому правильного висвітлення питання.

7-8-9 балів – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми.

3-4-5-6 балів – виставляються за умови неповного, поверхового розкриття змісту проблеми.

1-2 бали – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми з суттєвими помилками її розкриття.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання творчого рівня (рівень С). Максимальна кількість балів – 25.

22-23-24-25 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань.

18-19-20-21 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь.

14-15-16-17 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить незначні недоліки у викладі теоретичного підґрунтя.

10-11-12-13 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, але містить незначні недоліки, рівень самостійності в судженнях недостатній.

6-7-8-9 балів – виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична; рівень самостійності в судженнях недостатній.

3-4-5 балів – виставляються за умови, якщо у відповіді є неточності та помилки у розкритті проблеми; рівень самостійності в судженнях недостатній.

1-2 бали – виставляються за умови, відсутності вичерпної відповіді на питання; наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань студента.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдань.

Модульна контрольна робота виконується протягом двох академічних годин (1 година 20 хвилин)). Максимальний рейтинг здобувача вищої освіти за виконання модульної контрольної роботи становить 50 балів.

Орієнтовні питання модульної контрольної роботи з курсу «Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи»

1. Предмет і завдання дисципліни.
2. Професійна термінологія у туристично-краєзнавчій роботі.
3. Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи.

4. Сучасний стан, тенденції та напрями аналітичних досліджень рекреаційно-туристичного потенціалу регіонів України.
5. сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів
6. Україна у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі.
7. Історико-культурна спадщина та її використання в туристично-краєзнавчій діяльності.
8. Природні ресурси України та їх використання у туристично-краєзнавчій роботі.
9. Інфраструктурні туристичні ресурси України та їх використання у туристичній галузі.
10. Вимоги до складання маршрутної карти/схеми руху туристської групи на маршруті під час краєзнавчого походу.
11. Вимоги до складання технологічної карти екскурсії.
12. Моніторинг, інтерпретація, аналіз та систематизація туристично-краєзнавчої інформації як складові вміння створювати й презентувати конкурентоспроможний туристичний продукт.
13. Основні вимоги до процесів організації та комплексного туристичного обслуговування туристично-краєзнавчих подорожей (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного тощо).
14. Форми та методи роботи з картографічними матеріалами в процесі формування туристично-краєзнавчого продукту.
15. Основні етапи розробки та реалізації туристично-краєзнавчих проєктів (екскурсій, походів, турів).
16. Національні парки у структурі туристично-краєзнавчої роботи.
17. Туристичне краєзнавство як напрям загального краєзнавства.
18. Краєзнавча сутність туризму.
19. Взаємодія туризму та краєзнавства на сучасному етапі, становлення та розвиток туристичного краєзнавства.
20. Використання природно-заповідного фонду України у туристично-краєзнавчих проєктах.
21. Історико-культурні пам'ятки національного значення як туристичні об'єкти.
22. Архітектурні та скульптурні пам'ятки регіонального значення як об'єкти екскурсійно-показу.
23. Історико-культурні пам'ятки України віднесені до світової спадщини ЮНЕСКО.
24. Реалізація пізнавально-виховної та педагогічної функцій краєзнавства у туристично-краєзнавчих проєктах.
25. Історико-культурний заповідник Давній Галич як туристична дестинація.
26. Архітектурні пам'ятки України періоду Київської держави.
27. Дослідження сакральної архітектури України як один з напрямів розвитку туристичного краєзнавства.

28. Особливості використання етнографічного фактору при створенні туристичного продукту в межах туристичних регіонів України.
29. Фортифікаційні споруди як привабливі туристичні дестинації України.
30. Відомі пам'ятки містобудування України.
31. Індустріальний туризму як перспективний напрям краєзнавчих турів.
32. Подорожі та походи вихідного дня.
33. Особливості організації багатоденних походів.
34. Туристично-краєзнавчі експедиції.
35. Організація туристичних подорожей до найвизначніших пам'яток стародавніх цивілізацій в Україні як вагомий фактор її популяризації у світі (пам'ятки Трипілья, скіфські кургани, античні міста-поліси та інші).
36. Дослідження пізнавальні рекреаційних ресурсів (пам'ятники історії, історико-архітектурні пам'ятники, пам'ятники сучасної архітектури урбаністичних центрів України (Києва, Харкова, Дніпра, Львова, Одеси, та інші).
37. Міські музеї у структурі екскурсійних турів Україною.
38. Літературно-пам'ятні місця України..
39. Використанні історико-краєзнавчих досліджень під час розробки туристичних мандрівок Україною.
40. Діяльність туристично-краєзнавчих клубів та гуртків.
41. Наукові дослідження українських вчених XIX - XX ст. як фактор розвитку туристично-краєзнавчої діяльності.
42. Вплив НТР на розвиток туристично-краєзнавчої діяльності в Україні.
43. Сучасний стан туристичного краєзнавства в Києві та Київській області.
44. Сучасний стан туристичного краєзнавства в Україні.
45. Вкажіть основні природні краєзнавчо-туристичні ресурси України.
46. Проблема збереження туристичних ресурсів України.
47. Теоретико-методологічні засади туристичного краєзнавства
48. Зміст, форми, види, методи туристично-краєзнавчої роботи
49. Роль, місце та значення туристичного краєзнавства у системі фахової підготовки
50. Основні напрями екологізації туристичної діяльності, фактори зменшення негативного впливу туризму на довкілля
51. Основні організаційні форми туристично-краєзнавчої роботи
52. Класифікацію видів туристичної роботи
53. Основи забезпечення безпеки на туристських маршрутах
54. Туристсько-рекреаційні ресурси Київщини.
55. Форми роботи з інформаційно-статистичним, довідковим та картографічним матеріалом; володіння навиками порівняльного аналізу, розробки й проведення оглядових та тематичних екскурсій, походів, експедицій
56. Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи.
57. Основні види та організаційні форми туристично-краєзнавчої роботи.

58. Особливості підготовки оглядових, тематичних, а також комбінованих екскурсій в межах туристичних регіонів України.
59. Експедиція як форма туристично-краєзнавчої роботи.
60. Методика планування експедиції з дослідження пам'яток природи, історії та культури регіонів/районів України.
61. Організація досліджень суспільно-економічних об'єктів рідного краю під час проведення туристично-краєзнавчих подорожей.
62. Похід як форма туристично-краєзнавчої роботи.
63. Вплив регіональних факторів на визначення форм та етапів проведення туристських походів в Україні.
64. Роль івент-туризму у практиці організації краєзнавчих подорожей.
65. Сучасні тенденції розвитку гастрономічного туризму як складової туристично-краєзнавчих подорожей в Україні.
66. Регіональні аспекти розвитку активного туризму в Україні.
67. Методичні засади організації та проведення масових туристичних заходів краєзнавчого спрямування.
68. Краєзнавчі музеї України як важливі центри розробки й впровадження туристичних проектів.
69. Основні проблеми та тенденції подальшого розвитку культурно-пізнавального туризму.
70. Аналіз використання чинників лікувально-оздоровчої рекреації (бальнеологічні ресурси, запаси мінеральних вод); фітолікувальної рекреації (лісові і паркові насадження); гірськорекреаційних ресурсів Карпат (Яремча, Ворохта, Космач та ін.) в туристично-краєзнавчих проектах.
71. Нормативно-правові засади розвитку туристичного краєзнавства в Україні (основні положення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року від 16 березня 2017 р. № 168-р. Природно-заповідний фонд України тощо).
72. Історико-культурна спадщина Києва й області, її використання в туристично-екскурсійній діяльності.
73. Сучасний стан та перспективи розвитку регіонального туризму в Україні.
74. Популяризація археологічних пам'яток України як вагомий фактор розвитку регіонального туризму.
75. Природні краєзнавчо-туристичні ресурси Києва та області.
76. Ресурсний потенціал Києва та області для розвитку різних видів туризму.
77. Формування позитивного іміджу туристичного бренду Київщини та його просування на внутрішньому ринку, розвиток подієвого туризму.
78. Формування та інформаційне забезпечення туристичних продуктів.
79. Форми і методи дослідження туристичної інфраструктури України як складова процесу розробки туристично-краєзнавчих проектів
79. Практичні форми застосування науково-дослідницької функції краєзнавства.

Підсумковий контроль **Залік**

Оцінка в національній шкалі (“зараховано”, “не зараховано”) та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	–	A	} зараховано
82 – 89 балів	–	B	
75 – 81 бал	–	C	
66 – 74 бали	–	D	
60 – 65 балів	–	E	
59 балів і нижче	–	FX	

Здобувачі вищої освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здобувачі вищої освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка “зараховано” в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо здобувач вищої освіти під час заліку отримав оцінку “не зараховано”, то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка “не зараховано” в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Умови допуску до семестрового заліку

При розв’язанні питання про допуск здобувачів вищої освіти до заліку з дисципліни «Теорія і практика туристично-краєзнавчої роботи» враховується виконання ними вимог навчального плану і графіка навчального процесу. Здобувачі вищої освіти мають відпрацювати всі пропущені аудиторні заняття з дисципліни «Теорія і практика туристично-краєзнавчої роботи». Здобувач вважається **допущеним до семестрового заліку**, якщо він **виконав усі види робіт**, що передбачені робочою програмою дисципліни.

Орієнтовні питання до заліку з дисципліни «Теорія і практика краєзнавчо-туристичної роботи»

1. Національні парки у структурі туристично-краєзнавчої роботи.
2. Туристичне краєзнавство як напрям загального краєзнавства.
3. Краєзнавча сутність туризму.
4. Взаємодія туризму та краєзнавства на сучасному етапі, становлення та розвиток туристичного краєзнавства.
5. Використання природно-заповідного фонду України у туристично-краєзнавчих проектах.

6. Історико-культурні пам'ятки національного значення як туристичні об'єкти.
7. Архітектурні та скульптурні пам'ятки регіонального значення як об'єкти екскурсійно-показу.
8. Історико-культурні пам'ятки України віднесені до світової спадщини ЮНЕСКО.
9. Реалізація пізнавально-виховної та педагогічної функцій краєзнавства у туристично-краєзнавчих проектах.
10. Історико-культурний заповідник Давній Галич як туристична дестинація.
11. Архітектурні пам'ятки України періоду Київської держави.
12. Дослідження сакральної архітектури України як один з напрямів розвитку туристичного краєзнавства.
13. Особливості використання етнографічного фактору при створенні туристичного продукту в межах туристичних регіонів України.
14. Фортифікаційні споруди як привабливі туристичні дестинації України.
15. Відомі пам'ятки містобудування України.
16. Індустріальний туризму як перспективний напрям краєзнавчих турів.
17. Подорожі та походи вихідного дня.
18. Особливості організації багатоденних походів.
19. Туристично-краєзнавчі експедиції.
20. Організація туристичних подорожей до найвизначніших пам'яток стародавніх цивілізацій в Україні як вагомий фактор її популяризації у світі (пам'ятки Трипілля, скіфські кургани, античні міста-поліси та інші).
21. Дослідження пізнавальні рекреаційних ресурсів (пам'ятники історії, історико-архітектурні пам'ятники, пам'ятники сучасної архітектури урбаністичних центрів України (Києва, Харкова, Дніпра, Львова, Одеси, та інші).
22. Міські музеї у структурі екскурсійних турів Україною.
23. Літературно-пам'ятні місця України..
24. Використанні історико-краєзнавчих досліджень під час розробки туристичних мандрівок Україною.
25. Діяльність туристично-краєзнавчих клубів та гуртків.
26. Наукові дослідження українських вчених ХІХ - ХХ ст. як фактор розвитку туристично-краєзнавчої діяльності.
27. Вплив НТР на розвиток туристично-краєзнавчої діяльності в Україні.
28. Сучасний стан туристичного краєзнавства в Києві та Київській області.
29. Сучасний стан туристичного краєзнавства в Україні.
30. Вкажіть основні природні краєзнавчо-туристичні ресурси України.
31. Проблема збереження туристичних ресурсів України.
32. Теоретико-методологічні засади туристичного краєзнавства
33. Зміст, форми, види, методи туристично-краєзнавчої роботи
34. Роль, місце та значення туристичного краєзнавства у системі фахової підготовки

35. Основні напрями екологізації туристичної діяльності, фактори зменшення негативного впливу туризму на довкілля
36. Основні організаційні форми туристично-краєзнавчої роботи
37. Класифікацію видів туристичної роботи
38. Основи забезпечення безпеки на туристських маршрутах
39. Туристсько-рекреаційні ресурси Київщини.
40. Форми роботи з інформаційно-статистичним, довідковим та картографічним матеріалом; володіння навиками порівняльного аналізу, розробки й проведення оглядових та тематичних екскурсій, походів, експедицій
41. Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи.
42. Основні види та організаційні форми туристично-краєзнавчої роботи.
43. Особливості підготовки оглядових, тематичних, а також комбінованих екскурсій в межах туристичних регіонів України.
44. Експедиція як форма туристично-краєзнавчої роботи.
45. Методика планування експедиції з дослідження пам'яток природи, історії та культури регіонів/районів України.
46. Організація досліджень суспільно-економічних об'єктів рідного краю під час проведення туристично-краєзнавчих подорожей.
47. Похід як форма туристично-краєзнавчої роботи.
48. Вплив регіональних факторів на визначення форм та етапів проведення туристських походів в Україні.
49. Роль івент-туризму у практиці організації краєзнавчих подорожей.
50. Сучасні тенденції розвитку гастрономічного туризму як складової туристично-краєзнавчих подорожей в Україні.
51. Регіональні аспекти розвитку активного туризму в Україні.
52. Методичні засади організації та проведення масових туристичних заходів краєзнавчого спрямування.
53. Краєзнавчі музеї України як важливі центри розробки й впровадження туристичних проектів.

Рекомендовані джерела

Базова література:

1. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-е вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Верес К. Туристичне краєзнавство: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної форми навчання. Київ: НУХТ, 2015. 114 с.
3. Грановська В.Г., Морозов О.В., Крикунова В.М., Морозова О.С. Туризм і природно-рекреаційний потенціал. Словник-довідник. Херсон : «Олді+», 2020. 236 с.
4. Любчук О. К. Туристичні ресурси України [Електронний ресурс] : конспект лекцій з дисципліни «Туристичні ресурси України» для

- студентів спеціальності 242 «Туризм» денної форми навчання / О. К. Любчук. – Маріуполь : ПДТУ, 2017. 103 с.
5. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2017. 200 с.
 6. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса : ОНЕУ, 2016. 262 с.
 7. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.

Додаткова література:

11. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
12. Буркинський Б.В. та ін. Теоретико-методологічні засади формування менеджменту відносин власності на природні рекреаційні ресурси : монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАНУ, 2019. 249 с.
13. Голікова О.С. Забезпечення регіональної соціо-еколого-економічної безпеки шляхом диверсифікації рекреаційних ресурсів. Теорія та практика менеджменту безпеки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (14 травня 2019 р.) / Відп. ред. проф. Л. М. Черчик. Луцьк, 2019. С. 101-102.
14. Захарченко В.І., Осипов В.М., Паларієв О.А. Кластерна форма територіально-виробничої організації: монографія. Рига: Baltija Publishing, 2019. 400 с.
15. Ступень Н.М. Еколого-економічні засади збалансованого розвитку рекреаційних територій: дис. ...док.екон.наук: 08.00.06/ Нац. аграр. унів. Львів, 2018. 447 с.

Інформаційні ресурси:

1. Державна служба України по туризму і курортах. Статистика / Аналітична довідка про роботу туроператорів та турагентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>.
2. Інформаційно-аналітичний Інтернет-ресурс для фахівців у сфері подорожей та гостинності "TOURBUSINESS" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourbusiness.ua/about/>.
3. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО (англ.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org> .
4. Офіційна Інтернет-сторінка Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unwto.org/>.
5. Офіційна Інтернет-сторінка Державного агентства України з туризму і курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/ua/>.
6. Офіційна Інтернет-сторінка Туристичної асоціації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tau.org.ua/>.
7. Туристичний портал України «Стежка.com» [Електронний ресурс]. – Режим до ступу: <http://www.stejka.com/ukr/>.

